

Економічні науки

УДК 33

Лойко Валерія Вікторівна

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства

Київський національний університет технологій та дизайну

Рибальченко Надія Павлівна

студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Лойко Валерия Викторовна

доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедры экономики предприятия

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Рыбальченко Надежда Павловна

студент

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Loyko V.

doctor of economics, professor

Kyiv National University of Technologies and Design

Rybalchenko N.

Student

Kyiv National University of Technologies and Design

**ВИРОБНИЧА (ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНА) СКЛАДОВА
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

**ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ (ТЕХНИКО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЯ)
СОСТАВЛЯЮЩАЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ПРЕДПРИЯТИЯ**

**INDUSTRIAL (TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL) COMPONENT
OF ENTERPRISE'S ECONOMIC SECURITY**

Анотація: Досліджено теоретичні питання виробничої (техніко-економічної) складової економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека, виробнича (техніко-технологічна) безпека, складові виробничої складової економічної безпеки, підприємство.

Аннотация: Исследованы теоретические вопросы производственной (технико-технологической) составляющей экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность, производственная (технико-технологическая) безопасность, составляющие производственной составляющей экономической безопасности, предприятие.

Summary: The theoretical aspects of forming a industrial (technical and technological) component of economic security.

Key words: economic security, industrial (technical and technological) security, industrial components of economic security component, enterprise.

В сучасних умовах господарювання задля отримання запланованих економіко-соціальних результатів діяльності підприємства необхідно використовувати ефективні методи з формування та підтримки його економічної безпеки. В таких умовах ринкових відносин на перший план виходять технічний рівень підприємств, якість та надійність продукції, якісний стан техніки.

Економічна безпека фірми (підприємства, організації) – це такий стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації та технології, техніки та обладнання, прав) і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективно їх використання для стабільного функціонування й динамічного науково-технічного та соціального розвитку, запобігання внутрішнім та зовнішнім негативним впливам[1].

Основна та функціональні цілі передбачають формування необхідних структуроутворюючих елементів та загальної схеми організації ЕБП. Основні функціональні складові ЕБП:

- фінансова складова;
- інтелектуальна і кадрова;
- техніко-технологічна;
- правова складова;

- інформаційна;
- екологічна;
- силова.

Основними причинами депресивного розвитку державної науково-промислової політики є технологічна відсталість суб'єктів господарювання, низький рівень науково-дослідних конструкторських розробок, перевищення нормативів фізичного зносу основних засобів. Такі глобальні проблеми призводять до зниження конкурентоспроможності продукції підприємства, та, як наслідок, до зниження рівня їх економічної безпеки. Менеджмент вітчизняних промислових підприємств в основному вважає, що держава повинна їм забезпечити належний рівень економічної безпеки, але без значних зусиль самих підприємств в цьому напрямку сучасний рівень може знизитися ще більше, в результаті чого лідируючі позиції на світових ринках займуть товаровиробники інших країн. Одним із ключових компонентів економічної безпеки підприємства є її техніко-технологічна складова. Функціонування промислового підприємства значною мірою визначається надійністю підсистеми техніко-технологічної безпеки, тому дослідження згаданих проблем є важливим та актуальним[2].

Метою написання наукової статті є виявлення позиціонування техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства та розроблення методичного підходу до її оцінки та аналізу. На сучасному етапі розвитку концепції економічної безпеки підприємства ще не сформовано єдиного універсального методичного підходу до оцінки її стану та рівня. Традиційно більшість авторів, які займаються цими науковими питаннями, методику оцінки та аналізу формують на основі виділення складових економічної безпеки та зводять їх оцінку до рівня інтегрального показника. Рівень кожної функціональної складової

оцінюється на основі визначення коефіцієнта її значущості, який визначається, частіше за все, експертним шляхом.

Техніко-технологічна складова — процес охорони техніко-технологічної складової економічної безпеки, як правило, передбачає здійснення кількох, послідовних станів. Техніко-технологічна складова економічної безпеки підприємства має на меті створення та використання такої технічної бази, устаткування та основних засобів виробництва, таких технологій та бізнес-процесів, які посилюють конкурентоздатність підприємства та підвищують ефективність використання наявних ресурсів.

Методика оцінки техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства, яка має включати такі основні етапи:

- 1) формування системи показників, яка залежить від техніко-технологічних особливостей виробництва, які впливають на рівень економічної безпеки підприємства;
- 2) визначення фактичних та нормативних значень за сформованою системою показників;
- 3) визначення техніко-технологічних та економічних параметрів;
- 4) визначення етапів процесу забезпечення техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства.

Базисом техніко-технологічної (виробничої) складової є оптимальність та дієвість виробничої структури підприємства до якої належать основні, допоміжні та обслуговуючі підрозділи і яка здійснює вплив на стан загальної продуктивності, чисельність працівників та пов'язані із цим витрати.

Важливим фактором виробничої безпеки є стан та структура основних засобів підприємства. Це пояснюється тим, що вони складають основу матеріально-технічної бази підприємства, зростання і удосконалення якої є важливою умовою розвитку потенціалу. Але рівень цієї складової визначають не лише стан, а і відповідність діючої техніки та

технології конкурентним аналогам галузі, як умови підвищення продуктивності праці, покращення якості кінцевої продукції та мінімізації браку.

Процес охорони техніко-технологічної складової ЕБП, як правило, передбачає здійснення кількох послідовних етапів:

1. Аналіз ринку технологій стосовно виробництва продукції, аналогічної профілю даного підприємства.

2. Аналіз конкретних технологічних процесів і пошук внутрішніх резервів поліпшення використовуваних технологій.

3. Аналіз товарних ринків за профілем продукції та ринків товарів-замінників; оцінка перспектив розвитку ринків продукції підприємства; прогнозування можливої специфіки необхідних технологічних процесів для випуску конкурентоспроможних товарів.

4. Розробка технологічної стратегії розвитку підприємства.

5. Реалізація планів технологічного розвитку підприємства в процесі здійснення ним виробничо-господарської діяльності.

6. Аналіз результатів практичної реалізації заходів щодо охорони техніко-технологічної складової ЕБП[2].

Методика розрахунку техніко-технологічної (виробничої) складової економічної безпеки підприємства:

Рівень техніко-технологічної (виробничої) складової визначається за допомогою одиничних показників:

- коефіцієнт придатності основних засобів – характеризує загальний стан засобів праці підприємства. Розраховується за формулою

$$K_{np}^{OF} = \frac{Bn}{Bзаг} \quad (1)$$

- коефіцієнт активної частини основних засобів - структуру засобів праці в контексті безпосередньої можливості прийняття їх участі в процесі виробництва продукції.

Розраховується за формулами:

$$K_{a.ч.}^{O\Phi} = \frac{B_{я.ч.}^{O\Phi}}{B_{c.p.}^{O\Phi}} \quad (2)$$

$$B_{c.p.}^{O\Phi} = \frac{Bn.p. + Bк.p.}{2} \quad (3)$$

- коефіцієнт рентабельності товарного випуску – характеризує рівень ефективності використання предметів праці та розраховується за формулою

$$K_p^{TB} = \frac{Pr}{C_B^{TP}} \quad (4)$$

Рекомендовані значення одиничних показників

- 1) коефіцієнт придатності ОЗ прямує до 1;
- 2) коефіцієнт активної частини ОЗ прямує до 1;
- 3) коефіцієнт рентабельності товарного випуску більше 0.

Отже, перелік складових економічної безпеки підприємства є досить різноманітним, але можна стверджувати, що кожен автор виділяє або техніко-технологічну складову, або технологічну, що засвідчує виняткову її важливість при проведенні оцінки економічної безпеки підприємства.

Література:

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент – К.: Эльга – Н. Ника – центр, 2001. – 448 с.
2. Козаченко Г.В., Пономарев В.П., Ляшенко А.Н. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения: монография. – К.: Либра, 2003. –280 с.